

stran z Metliko in Žumberkom, in pa Lož z Oblokami vred.

Vendar ta marka ni ostala pri toliki velikosti; krog leta 1100. je bil del med Savo in Dravo odločen, in privržen k doljni Korotanski ali novi Štirski marki, — dolenjska stran z Ložem vred pa se je še dalje klicala za Slovensko stran ali Vindsko marko, dostikrat sploh le za Marko.

V zemljepisnih bukvah se večkrat nahaja pomota, da je Slovenska stran obsegala samo svet med Krko in Kolpo ali Metliško stran; pa stare Oglejske in druge listine kažejo, da se je tudi Šmarje, Šent-Vid, Krka, Trebno, Mirna peč, Mokronog in Kostanjevica štela k slovenski marki, kar se še veliko pozneje, o Valvazorjevem času, ni pozabilo. Vse to je bolj na drobno dokazano v sporočilih kranjskega zgodovinskega društva („Mittheilungen“ leta 1836, str. 29 in dr.).

Iz teh razlag je jasno, da je Kranjska ali Krajnska, Kranj ali Krajna, kedaj veliko manjša bila in komaj polovico sedanje obsegala. Po takem se pa tudi lahko razume, zakaj se Pivčan nerad šteje za Kranjca; on se je namreč kedaj prišteval k Istriji. Opomniti pa moram — pravi Hicinger — da ne vem, kako je to? Ali mar Pivčani ne govorijo vsi enako, ali ima vsak poslušavec druga ušesa. Zakaj ko eden pripoveduje, da pravijo: „sem bil v Krajni“, zopet drugi govori, da se glasijo: „sem bil v Kranji, grem v Kranj“; to je namreč, ko se menijo od Cerknice ali od Ljubljane. Tudi Sebastijan Krel je pred časom pisal: „po Krainu in po Koroški deželi“ (primeri Kopitar's Grammatik, str. 421). Po takem se kaže, da je v nekaterih krajih tudi v navadi oblika Kranj za celo deželo; oblika Krajna se nahaja sicer še v imenu Suhe Krajne. (Dalje prih.)

Šolske stvari.

Zborovanje šolskih društev:

„Vdovskega učiteljskega društva“, „Slovenskega učiteljskega društva“ in „Narodne šole“ v Ljubljani.

(Dalje.)

Zdaj sta sledila dva govora. Nadučitelj gosp. Fr. Govekar razlagal je v tehtnem govoru „Dolžnosti narodnega učitelja do svojega naroda“. Nadejamo se, da ta govor priobčil bode „Učit. Tov.“; naj ga le vsi naši učitelji pazljivo beró, zlasti pa oni, ki se uklanjajo pregovoru: „šviga švaga čez dva praga“. — Gosp. Jos. Levičnik govoril je o predmetu: „Ponavljajna šola. Nekdaj in zdaj“. Tudi ta temeljiti govor priobčil bo „Učit. Tovarš“; mi le zapišemo tu sklepne besede govornikove: „Prej ko se povrnemo k nekdanji nedeljski, kakor ponavljajni šoli nazaj, in se nje čas odloči zopet od 12. do spolnjenega 16. leta, bolje bo.“ — Omenjeno naj bo tu, da je v zbor prišel državni poslanec gosp. dr. Vošnjak, pa povzel tudi besedo in na drobno poročal o treh šolstvo zadevajóčih resolucijah državnega zbora. Po predlogu učitelja gosp. Paplarja se je gosp. dr. Vošnjak za njegov trud imenoval častnim udom „slov. učiteljskega društva“. — Potem bere gosp. Stegnar od gosp. Lapajne-a poslano peticijo, s katero naj se društvo obrne do dotične instance, da bi se petletne doklade k učiteljskim plačam povekšale tako, da bi nesle v razmeri s plačo po 60, 50, 45 in 40 gld. Gosp.

Stegnar pohvali bratoljubno skrb gosp. Lapajne-a, pojasnuje pa njegovo vlogo po postavi, katere g. L. videzno ne ume natančno. Vname se o tem živahna debata, katere se udeležujejo prof. Predika in gg. učitelji: Jarc (iz Štajarskega), Kuhar in Praprotnik Andrej. Poslednjič obvelja g. Stegnarjev predlog: naj se v prihodnji odborovi seji ta zadeva obravna in določi, kaj storiti. — Zdaj se oglasi za besedo g. Tomšič in bere drugi pismeni nasvet g. Lapajne-a: Naj bi se združili sedanji trije šolski listi: ljubljanski „Učit. Tovarš“, celjski „Popotnik“ in goriška „Šola“ v enega. Govornik zadevo, o kateri se je uže mnogo govorilo in pisarilo, jako dobro pretresa ter povdarja, da „Tovarš“ izhaja uže 21. leto, tedaj vendar mora on med šolskimi listi biti najbolj priljubljen; nekdanji „Slov. Učitelj“ imel je gotovo dovolj liberalna načela, pa se ni mogel vzdržati. Kako se „Popotnik“ in „Šola“ podpirata, govornik ne vé povedati, svetuje pa, naj se „Tovaršu“ dopisuje iz Štajarskega in Goriškega, in zedinjenje vseh treh listov v enem bilo bi dovršeno; konečno pa stavi predlog: naj bi se tudi ta zadeva rešila v prihodnji odborovi seji. Na to poprime besedo g. Borštnik in pravi, naj se stvar takoj obravnava, vsaj je večina narodnih učiteljev nazoča. Gosp. Tomšič meni, naj se v to imenuje poseben odsek strokovnjakov. Zdaj se oglasi gosp. Močnik, in pravi, da bi bilo pred vsem treba, naj bi si vredniki dotičnih 3 listov razodeli medjusobno svoje misli ter sklenili, kako in kaj. On o vsem tem vé le toliko, kar je bral v časnikih; njemu ni nihče nič pisal; misli pa, da štajarski in goriški učitelji želijo imeti svoj lastni šolski list. — Gosp. Stegnar v obširnem govoru razpravlja, da hvalevredne spise donašata „Popotnik“ in „Šola“, katere bi gotovo tudi „Tovarš“ rad sprejemal v svoje predale. Gospodje, ki svoje spise pošiljajo unima listoma, naj bi jih dajali „Tovaršu“, in zedinjenje bi se kmalu doseglo. Vredniki, djal je dalje govornik, imajo jako težaven položaj in trudapoln stan, kajti nekaterim bralcem ni po volji eno, drugim zopet drugo ne, vsem pa vstreči ni mogoče pri najbolji volji. Dokaz temu je tudi to, da celó učenega gosp. prof. Marna izvrstno in strokovnjaško sestavljeni „Jezičnik“ nekaterim bralcem ni po volji. (Oho!!) — Po daljni debati je vendar obveljal g. Tomšičev predlog, naj se namreč v prihodnji odborovi seji to vprašanje pretresa, in kot izvedenca naj se v njo povabita gospoda Žumer in Razinger.

(Konec prihodnjič.)

Mnogovrstne novice.

* *Pijane golobe* so gledali ljudje nedavno na ulici Katarinodvorski v Petrogradu. Kakor blazni so se zaletavali v okna in druge dele hiš, dokler niso brez zavednosti na tla padli. Bilo jih je kakih 20. Zvedelo se je kmalu, da so pekovski fantje, ki so na Ruskem tako poredni, kakor pri nas, golobom metali na ulico v žganje pomočenega kruha, katerega so radi snedli, pa se upijani. Čez več ur so sicer trezni postali, pa so vendar par dni ob vso moč bili. Policija je pobe ostro posvarila in jim žugala kazni, če še drugi pot kaj takega storijo.

Obravnave deželnih zborov.

Deželni zbor dolnje-avstrijski.

V tem zboru je poslanec dr. Granitsch stavil predlog, tako-le se glaseč: Vlada se naprosi, da določi

*) Omenjeni sostavek priobčil je uže „Učit. Tovarš“ v svojem 19. listu od dne 1. oktobra t. l. Vred.